

Børne- og Undervisningsministeriet

Den 28. januar 2020

Samlenotat for Rådsmødet (uddannelse) den 20. februar 2020

Punkt 1: Rådsresolution om uddannelsesområdet inden for det europæiske semester: at sikre velinformerede debatter om reformer og investeringer

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *vedtagelse*

(s. 2)

Punkt 2: Brain-circulation – en drivende kraft i det Europæiske Uddannelsesområde

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *politisk drøftelse*

(s. 5)

Punkt 1: Rådsresolution om uddannelsesområdet inden for det europæiske semester: at sikre velinformerede debatter om reformer og investeringer

- KOM-dokument foreligger ikke
- vedtagelse
- nyt notat

1. Resumé: *Formålet med rådsresolutionen er at give et politisk signal om fremadrettet at styrke uddannelsesområdets bidrag til processen for det europæiske semester, som er den årlige proces, der bidrager til koordinering af EU-landenes økonomiske og strukturelle politikker. Dette skal først og fremmest ske inden for den eksisterende styringsramme for det europæiske semester gennem en styrkelse af samarbejdet mellem Rådets uddannelseskomité og andre relevante rådsarbejdsgrupper, herunder særligt beskæftigelseskomiteen, samt Kommissionen. Regeringen støtter vedtagelsen af rådsresolutionen, idet en tættere involvering af uddannelsesområdet i processen omkring det europæiske semester og ved udarbejdelsen af landespecifikke henstillinger kan være med til at kvalificere de uddannelsesmæssige aspekter af semestret. Det er dog vigtigt, at dette finder sted inden for de eksisterende rammer, så der ikke sker duplikering af strukturer med øget administrativ byrde til følge.*

2. Baggrund

I Europa 2020-strategien (EU's strategi for vækst og beskæftigelse fra 2010), og herunder det europæiske semester, som er den årlige proces, der bidrager til koordinering af EU-landenes økonomiske og strukturelle politikker, indgår to strategiske mål på uddannelsesområdet: 1) et mål for tidligt skolefradrop og 2) et mål for opnåelse af videregående uddannelse. Som en del af det europæiske semester kan medlemsstaterne også modtage landespecifikke henstillinger, der vedrører uddannelse, i regi af de beskæftigelsesretningslinjer, der årligt vedtages af beskæftigelsesministrene. Antallet af landespecifikke henstillinger, der vedrører uddannelse, har generelt været stigende igennem perioden siden 2010. I Danmark koordineres processen for det europæiske semester af Finansministeriet, og de nationale interesser inddrages via Kontaktudvalget for Europa 2020-strategien i regi af Udenrigsministeriet.

3. Formål og indhold

Formålet med rådsresolutionen er at give et politisk signal om, at man fremadrettet ønsker at styrke uddannelsesområdets bidrag til processen for det europæiske semester for at sikre, at drøftelser om reformer og investeringer i uddannelse finder sted på et velinformeret og evidensbaseret grundlag.

I rådsresolutionen fastslås det, at det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet adresserer fælles udfordringer med respekt for nærhedsprincippet og medlemsstaternes kompetence på uddannelsesområdet, hvilket det europæiske semester i højere grad skal reflektere.

I rådsresolutionen understreges behovet for, at medlemsstaterne fortsætter deres indsatser for at forbedre kvaliteten, rummeligheden og relevansen af deres uddannelser. Det understreges ligeledes, at det ofte tager længere tid, før resultaterne af uddannelsesreformer viser sig end den årlige monitoreringscyklus inden for det europæiske semester. Ved forberedelsen af landespecifikke henstillinger er det vigtigt at fastholde, at det er medlemsstaternes ansvar at gennemføre uddannelsesreformer, herunder at landene får den fornødne fleksibilitet i forhold til form og tidsramme.

I rådsresolutionen opfordres det roterende formandskab for Rådet til at sikre fortsat samarbejde med uddannelsessektoren vedrørende det europæiske semester, hvor det er relevant, ved bl.a. at styrke dialogen både på politisk og teknisk niveau om tværgående spørgsmål af relevans for

uddannelsesområdet. Ligeledes opfordres der i rådsresolutionen til, at der inden for den eksisterende styringsramme for det europæiske semester sker en styrkelse af samarbejdet mellem Rådets uddannelseskomité og andre relevante rådsarbejdsgrupper, herunder særligt beskæftigelseskomiteen.

I rådsresolutionen udtrykkes endvidere vilje bl.a. til fortsat at forbedre kvalitet, excellence, rummelighed og arbejdsmarkedsrelevans af uddannelserne og til at fortsætte med at bidrage til det europæiske semester og til implementeringen af EU's nye vækststrategi, den Europæiske Grønne Pagt, for så vidt angår uddannelseselementerne.

I rådsresolutionen opfordres Kommissionen – i tråd med dens kompetencer og i overensstemmelse med nærhedsprincippet – til bl.a. at holde Rådets uddannelseskomité orienteret om kalenderen for processen for det europæiske semester, at fremme brugen af den årlige Education and Training Monitor (EU's tilstandsrapport for uddannelse) og sikre et godt samarbejde med medlemsstaterne under dens udarbejdelse, samt at fremlægge dens meddelelse om det Europæiske Uddannelsesområde, herunder den strategiske ramme for det europæiske samarbejde inden for uddannelse post-2020, omfattende alle uddannelsesområder og –sektorer. Endelig opfordres Kommissionen også til at samarbejde tæt med OECD og UNESCO for at styrke kvaliteten af evidensbaserede analyser i det omfang, det er muligt og nødvendigt, samt at fortsætte med at fremme en åben dialog mellem Kommissionen og medlemsstaterne vedrørende de landespecifikke henstillinger relateret til uddannelse, hvor de nationale uddannelsessystemers særtræk tages i betragtning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Rådsresolutionen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Samlenotatet for rådsmødet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 20. januar 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Danske Lærerorganisationer International:

”De Danske Lærerorganisationer International – DLI – takker for muligheden for at afgive skriftlige bemærkninger. Vi har ikke modtaget udkast til rådsresolution og der har heller ikke forud for dette rådsmøde for uddannelse været indkaldt til EU-specialudvalgsmøde. Dermed har vores forudsætninger for at kvalificere vores bemærkninger og være i dialog med øvrige aktører og ministeriet ikke været optimale. Det er særlig beklageligt i sammenhæng med denne rådsresolution, idet den har til formål ”at give et politisk signal om fremadrettet at styrke uddannelsesområdets bidrag til processen for det europæiske semester for at sikre, at drøftelser om reformer og investeringer i uddannelse finder sted på et velinformeret og evidensbaseret grundlag.”

Hverken Folketinget, herunder relevante fagudvalg og Europaudvalget har reelt været inddraget i de uddannelsespolitiske aspekter af landerapporten og de landespecifikke henstillinger eller i en drøftelse af regeringens nationale reformprogramms relevante uddannelsesafsnit gennem årene. Således har den nationale proces omkring uddannelsesområdet inden for det europæiske semester været ikke-eksisterende og er fuldstændig frakoblet relevante nationale politiske dagsordener trods relevant indhold, data og analyse i semesterprocessen. Der har gennem årenes semesterprocesser været påpeget flere udfordringer for uddannelse i Danmark, fx at sikre inklusion af elever med migrantbaggrund og sikre dem ordentlig fodfæste i uddannelse og beskæftigelse.

De danske underviserorganisationer har gennem DLI været særdeles engagerede i processen omkring uddannelse i det europæiske semester. Vi har de senere år oplevet stadig større interesse og åbenhed fra Kommissionens side til at være i dialog med os og andre aktører i uddannelsessektoren i Danmark omkring at fremme en positiv udvikling i uddannelsessektoren.

Vores vurdering vedrørende rådsresolutionens indhold er, at et entydigt fokus på det europæiske niveau for uddannelsesområdet inden for det europæiske semester ikke er tilstrækkeligt til at sikre at semesterprocessen rent faktisk kan bidrage til fremskridt på uddannelsesområdet i EU's medlemsstater. Rådsresolutionen bør forholde sig til hvorledes det sikres at aktører og de sociale parter inden for uddannelsesområdet reelt inddrages i semesterprocessen på europæisk såvel som nationalt niveau med henblik på at finde løsninger på identificerede udfordringer og problemer relateret til uddannelsessektoren der er i overensstemmelse med forholdene i praksis ude på daginstitutioner, skoler, uddannelsesinstitutioner m.v. De danske underviserorganisationer repræsenterer undervisere i hele uddannelsessystemet og har således et praksisnært og en professionel tilgang til hvad der foregår i praksis og hvad der fungerer og ikke fungerer i forhold til at skabe god kvalitet i undervisning og uddannelse. Det er vores opfattelse at inddragelsen af aktører kan finde sted inden for de eksisterende rammer, samt at forslagene i forhold til den nationale proces i Danmark kan gennemføres uanset rådsresolutionens vedtagelse. Vi har viden om at forholdene modsvarer de danske i en lang række af EU's medlemsstater, mens der i enkelte andre medlemsstater er en reel og relevant inddragelse af de sociale parter og relevante aktører i uddannelsessektoren.”

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til rådsresolutionen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådsresolutionen, idet en tættere involvering af uddannelsesområdet i processen omkring det europæiske semester og ved udarbejdelsen af landespecifikke henstillinger kan være med til at kvalificere de uddannelsesmæssige aspekter af semestret. Det er dog vigtigt, at dette finder sted inden for de eksisterende rammer, så der ikke sker duplikering af strukturer med øget administrativ byrde til følge.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 2: Brain-circulation – en drivende kraft i det Europæiske Uddannelsesområde

- KOM-dokument foreligger ikke
- politisk drøftelse
- nyt notat

1. Resumé: *Det kroatiske formandskab har sat en politisk debat om "brain-circulation" på dagsordenen. Formålet er at drøfte, hvordan der skabes en uddannelsesmobilitet, som i højere grad er kendetegnet af gensidighed og balance, end det er tilfældet i dag. Regeringen vil i sit indlæg bakke op om, at der tilstræbes en større grad af balance i udvekslingen af studerende og ansatte i Europa og nævne nationale erfaringer med krav om balance i studenterudvekslingen.*

2. Baggrund

Det kroatiske formandskab har sat en politisk debat om "brain-circulation" på dagsordenen. Drøftelsen ligger i forlængelse af de igangværende forhandlinger om et nyt Erasmus+ mobilitetsprogram samt ambitionerne om et Europæisk Uddannelsesområde, hvor det i 2025 bør være normen at læse og studere i en periode i et andet europæisk land og kunne to sprog ud over sit eget.

3. Formål og indhold

Formålet med drøftelsen er at give uddannelses- og undervisningsministrene mulighed for at reflektere over, hvordan der skabes en mobilitet for studerende og ansatte på uddannelsesinstitutioner, som i højere grad er kendetegnet af gensidighed og balance, end det er tilfældet i dag.

Formandskabet har i deres debatoplæg fremhævet værdien af uddannelsesmobilitet. For at alle medlemslande kan få gavn heraf anføres det dog, at det er væsentligt med en balanceret mobilitet. Derfor ønskes der en drøftelse af, hvordan medlemslandene kan fremme "brain-circulation" inden for Europa, hvor studerende og ansatte tager ud på mobilitetsophold, men vender tilbage efter endt ophold, således at der opnås en mobilitet, der er holdbar for alle medlemslande.

Emnet er aktuelt i forlængelse af ambitionerne om at skabe et Europæisk Uddannelsesområde, der faciliterer uddannelse på tværs af grænser gennem øget mobilitet og samarbejde. Som en del heraf er et mål om, at et mobilitetsophold som en del af uddannelsen bliver normen. Et af de konkrete tiltag er det igangværende pilotprojekt om Europæiske Universiteter, hvor ambitionen er at skabe tættere og mere strategiske relationer mellem udvalgte europæiske videninstitutioner, herunder gennem fælles uddannelser og øget udveksling af studerende og ansatte.

Dertil kommer forhandlingerne om det næste Erasmus+ program, hvor Kommissionens ambitioner for både budget og deltagelse har været meget høje med forslag om næsten en fordobling af budgettet og en tredobling af antallet af mobilitetsophold. Budgettet til Erasmus+ indgår i det centrale forhandlinger om den næste flerårige finansielle ramme (MFF) for 2021-2027.

I formandskabets debatoplæg stilles der spørgsmål til, hvad der kan gøres både nationalt og europæisk for at fremme en balanceret mobilitet inden for det Europæiske Uddannelsesområde. Herunder hvordan tiltaget med Europæiske Universiteter samt europæiske programmer såsom Erasmus+ kan understøtte dette.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Debatoplægget medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Sagen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og den forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Samlenotatet for rådsmødet blev sendt i høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 20. januar 2020. Der indkom følgende bemærkninger:

Danmarks Tekniske Universitet (DTU):

”Det er forståeligt, at dette emne tages op. EU-intern migration ses i stigende omfang, og det er ofte en envejs-trafik, der indebærer risiko for brain drain i visse EU-lande.

Balancekrav som det danske løser dog ikke dette problem. Lande som Danmark kan indføre sådanne krav. Men som det danske krav er formuleret, er det et værn mod, at Danmark modtager flere studerende, end Danmark sender ud. Der er omvendt ikke noget krav om, at danske institutioner ikke sender flere ud, end man modtager.

Så det danske balancekrav sigter på at løse et problem, som Kroatien og andre EU-lande ikke har: For mange ind i forhold til hvor mange der sendes ud. Problemet for Kroatien og en række andre EU-lande er det modsatte. De sender flere ud, end de modtager.

På udvekslingsområdet er mange EU-institutioner (modsat danske m.fl.) ramt af, at de ikke fremstår som attraktive destinationer. Det kan være pga. academic standing, internationaliseringsgrad, herunder evne til at undervise på engelsk m.v. Danske studerende vil af en lang række grunde - ikke mindst faglige - ofte rette blikket andre steder hen end Central-, Øst og Sydeuropa, når de skal på udveksling. I den forstand bliver institutioner i disse lande tabere i den form for udvekslingsmobilitet, som Erasmus + programmet faciliterer. Til gengæld er der også brain gain og brain circulation involveret for disse EU-lande, idet udvekslingsstuderende i udgangspunktet vender hjem igen.

På udvekslingsområdet ses tilmed en trend, hvor i hvert fald førende europæiske universiteter i stigende grad konsoliderer deres portefølje af partneruniversiteter. Fx har DTU over de seneste 5-6 år reduceret universitetets partnerportefølje fra ca. 400 til ca. 120. Og DTU har vedtaget en Exchange 100 vision, hvor universitetet går mod 100 partnere i hele verden, som vi til gengæld arbejder tæt, dybt og bredt med. I denne konsolidering har DTU massivt sagt farvel til EU-partnere – især i Central-, Øst og Sydeuropa. Ikke desto mindre udveksler DTU flere studerende inden for Erasmus programmet end nogensinde før, men det er med de mest estimerede og mest internationaliserede universiteter, hvilket i en europæisk sammenhæng ofte er sammenfaldende. Af geografiske og politiske hensyn har DTU dog valgt at bevare mindst et partneruniversitet i hvert EU-land.

Et balancekrav som det danske har ingen anvendelighed i forhold til full degree mobilitet. Inden for uddannelsesområdet er full degree mobilitet inden for EU overvejende envejs. Til glæde for bl.a. danske universiteter og det danske arbejdsmarked.”

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred opbakning blandt landene til at drøfte emnet. Det forventes, at landene vil fremlægge nationale erfaringer med brain-circulation.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter fokus for den politiske drøftelse og vil i sit indlæg bakke op om, at der tilstræbes en større grad af balance i udvekslingen af studerende og ansatte i Europa. I den forbindelse vil regeringen nævne de nationale erfaringer med krav om balance i studenterudvekslingen på videregående uddannelsesinstitutioner. Desuden vil regeringen opfordre til, at man generelt holder sig en ambition om balance for øje i de strukturer og rammer, som skabes på europæisk niveau for mobiliteten i Europa – med fuld respekt for princippet om fri bevægelighed.

Regeringen lægger stor vægt på, at den politiske drøftelse ikke foregriber forhandlingerne om den kommende finansielle ramme, idet regeringens hovedprioritet for MFF-forhandlingerne er at realisere et samlet udgiftsniveau svarende til 1,00 pct. af EU27's BNI.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.